

Universiteit Utrecht

VERDIEPINGSPAKKET

Historische muzikwetenschap

INHOUD

- 3 Wat is een verdiepingspakket?
- 4 Voor wie is het verdiepingspakket Historische muzikwetenschap bedoeld?
- 4 Met wat voor soort vraagstukken ga je aan de slag?
- 5 Met welke concepten en theorieën maak je kennis?
- 5 Welke boeken ga je lezen?
- 6 Met welke methodes leer je werken?
- 6 Op wat voor manier kom je in aanraking met de beroepspraktijk?
- 7 Uit welke vakken bestaat het verdiepingspakket?
- 8 Wat kun je na afronding van dit pakket?
- 8 Wat komt er niet aan bod?
- 9 Hoe haal je zelf nog meer uit je verdiepingspakket?
- 9 Meer informatie?

Foto omslag: Pierre Boulez dirigeert het Ensemble intercontemporain;

Foto: A. Warme-Janville

WAT IS EEN VERDIEPINGSPAKKET?

Aan het einde van het eerste jaar, waarin je veel basiskennis hebt verworven op het gebied van de muziekwetenschap, kies je een verdiepingspakket. Je kunt kiezen uit twee verschillende pakketten die elk een eigen onderzoeksrichting binnen het vakgebied vertegenwoordigen:

- Historische muziekwetenschap
- Muziek en media

Beide pakketten bestaan uit vier samenhangende cursussen die stap voor stap leiden tot verbreding en vooral verdieping van je kennis op het gebied van de onderzoeksrichting. Het pakket dat je kiest leidt uiteindelijk naar het BA-Eindwerkstuk waarin je optimaal kunt laten zien wat je in deze verdiepende fase van je opleiding hebt geleerd.

Je volgt de cursussen uit het verdiepingspakket in het tweede jaar van je opleiding en je moet ten minste één verdiepingspakket compleet afronden binnen je major. Het is niet toegestaan om je eigen pakket samen te stellen uit de acht verdiepende cursussen. Mocht je het moeilijk vinden om een keus te maken, omdat zowel cursussen uit het ene als uit het andere pakket je aanspreken, bedenk dan dat je altijd cursussen uit het niet-gekozen pakket in je vrije profileringsruimte mag opnemen. En voor degenen die de keus liever niet maken: je kunt het tweede verdiepingspakket ook in zijn geheel volgen en op die wijze voldoen aan de eisen van het profileringspakket dat je in je programma moet opnemen (zie de Onderwijs- en Examenregeling). Voor een precieze studieplanning kun je altijd contact opnemen met je tutor of de studieadviseur.

Hieronder kun je lezen uit welke cursussen het pakket Historische muziekwetenschap bestaat en welke onderwerpen en onderzoeksvragen in dat programma aan de orde komen.

VOOR WIE IS HET VERDIEPINGSPAKKET HISTORISCHE MUZIEKWETENSCHAP BEDOELD?

Of we ernaar luisteren, het zelf maken of erover spreken – muziek is tot in de diepste vezels van onze dagelijkse belevingswereld doordrongen. Dit verdiepingspakket is bedoeld voor diegenen die willen weten hoe bepaalde muziek ‘werkt’ en zich heeft ontwikkeld, wat muziek in de breedste zin van het woord betekent voor mensen in heden en verleden en wat onze ideeën en veronderstellingen over muziek zeggen over ons. Ambieer je een carrière als onderzoeker, journalist, manager, programmeur of promotor van de muziek waarmee jij affiniteit hebt, dan is dit het verdiepingspakket dat je daarop voorbereidt.

MET WAT VOOR SOORT VRAAGSTUKKEN GA JE AAN DE SLAG?

Het verdiepingspakket stelt vragen aan de orde met betrekking tot de historiografie, analyse en context van westerse muziektradities. Mogelijke vragen die aan bod komen zijn: Hoe verhouden ideeën over sociale status zich tot schriftelijke en mondelinge muziektradities? Op welke wijzen heeft de veertiende-eeuwse *ars nova* bijgedragen aan de ontwikkeling van het notatiesysteem en dus het concept van ‘muziek’ zoals we dat vandaag de dag kennen? Hoe verrijkten componisten na Haydn en Mozart het muzikaal palet aan uitdrukkingmogelijkheden? Hoe verhoudt het vroegromantische pleidooi om muziek op te vatten als een taalvrije kunst zich tot de gelijktijdig veelvuldige pogingen om buitenmuzikale betekenis(sen) aan instrumentale muziek toe te kennen? Hoe is de muzikale infrastructuur van operahuizen, concertgebouwen, poppodia en conservatoria tot stand gekomen? Waar komt de drang tot canonvorming vandaan? Hoe heeft het Nederlandse naoorlogse cultuurbeleid ten aanzien van muziek zich ontwikkeld? Hoe luisterden mensen in het verleden en op verschillende locaties naar muziek? Wat zijn de voordelen van, of bezwaren tegen, het bestuderen van muziek in een nationale context? Wat is de rol van muziekanalyse in populaire muziekstudies en in genderstudies? Hoe werkt het in de negentiende eeuw ontstane spanningsveld tussen populaire en kunstmuziek door in onze tijd?

MET WELKE CONCEPTEN EN THEORIEËN MAAK JE KENNIS?

Het pakket beoogt muziek te begrijpen als een medium en een activiteit waarmee mensen betekenis geven aan de wereld om zich heen. Je zult kennismaken met theorievorming over wat een traditie is. Het zal blijken dat wat vaak wordt voorgesteld als een ononderbroken lijn van nationale overlevering feitelijk een recente 'uitvinding' is waarmee sinds de achttiende eeuw de steeds machtiger wordende burgerij zich wenste te onderscheiden van de kosmopolitisch ingestelde aristocratie. Het is ook in deze tijd dat in de Duitstalige gebieden de instrumentale muziek de kunststatus verwerft die ze daarvoor nooit heeft genoten en een proces van muziekgeschiedschrijving en canonvorming in gang wordt gezet dat tot op de dag van vandaag doorwerkt in de programmering van onze orkesten, operagezelschappen en omroepen. Je zult tevens zien hoe revoluties in de medialisering van muziek (notatie, drukkunst, klavieruittreksels, grammofoon, radio) de noties van 'serieuze' en 'populaire' muziek voedden, en hoe de culturele revolutie van de jaren zestig en de digitale revolutie van de jaren negentig hebben bijgedragen aan de overbrugging van de kloof tussen deze noties. Daarnaast schenkt het pakket volop aandacht aan de wijzen waarop je muziek kunt analyseren en duiden (hermeneutiek).

WELKE BOEKEN GA JE LEZEN?

Als leidraad voor de cursus 'Nederlandse muziekcultuur' wordt *Een muziekgeschiedenis der Nederlanden* (2001/2006) gebruikt, een baanbrekend werk waarin de Nederlandse muziekgeschiedenis in al haar diversiteit wordt bestudeerd. Tevens zul je in deze cursus verdiepen in het werk van onder meer Richard Taruskin over de complexe relatie tussen nationalisme en muziekcultuur in de negentiende eeuw. Verder lees je diverse artikelen uit *The Cultural Study of Music: A Critical Introduction* (2003), een bundel met artikelen die exemplarisch zijn voor de vraagstellingen die op de musicologische agenda van de vroege eenentwintigste eeuw prijken. In de cursus 'Early Music History' lees je het werk van vooraanstaande experts op het gebied van

laatmiddeleeuwse muziek, bijvoorbeeld Elizabeth Eva Leach, *Sung Birds: Music, Nature and Poetry in the Later Middle Ages* (2007) en Craig Wright, *The Maze and the Warrior: Symbols in Architecture, Theology and Music* (2004). In de cursus 'Muziekanalyse' lees je het werk van vooraanstaande experts op het gebied van muziekanalyse van kunstmuziek van 1750 tot nu, maar lees je ook over de debatten over de rol van muziekanalyse in populaire muziekstudies en in genderstudies. In 'Modern Music History' lees je onder meer uit het werk van Carolyn Abbate, van wie studies over Wagner en Ravel aan de orde komen. Zij heeft naam gemaakt met het betrekken van de effecten van een live-uitvoering op de muziekanalyse, in het bijzonder van opera's.

MET WELKE METHODES LEER JE WERKEN?

Enerzijds zul je leren hoe je op een wetenschappelijk verantwoorde manier kunt proberen te reconstrueren hoe bepaalde muziek in de tijd van haar ontstaan werd begrepen en beleefd – in technische, esthetische of ideologische zin. Daarbij word je vertrouwd gemaakt met de problematiek rondom het interpreteren van mondelinge en schriftelijke primaire bronnen. Anderzijds worden je verschillende methodes aangereikt waarmee je kunt reflecteren op de mogelijke betekenissen van muziek uit het verleden voor hedendaagse luisteraars.

OP WAT VOOR MANIER KOM JE IN AANRAKING MET DE BEROEPSPRAKTIJK?

De opdrachten in het verdiepingspakket zijn gericht op de verwerving van vaardigheden die in de beroepspraktijk van je worden verwacht, waaronder wetenschappelijk onderzoek verrichten, organiseren, analyseren, programma's samenstellen, schrijven, presenteren en discussiëren. In de cursus 'Nederlandse muziekcultuur' ontwikkelen de studenten fictieve concertprogramma's rondom specifieke thema's met historische componenten uit het hedendaagse Nederlandse muziekleven. Deze vaardigheden kun je vervolgens in de praktijk brengen gedurende een stage. De meeste van je docenten hebben een uitgebreid netwerk in de Nederlandse en internationale muziekwereld en zullen je graag

adviseren over mogelijke stageplekken. Kijk ook geregeld de facultaire stagebank na voor relevante vacatures.

UIT WELKE VAKKEN BESTAAT HET VERDIEPINGSPAKKET?

Met het oog op het toekomstige werkveld waarin de meesten van jullie terecht zullen komen, staat in de cursus 'Nederlandse muziekcultuur' het Nederlandse muziekleven in al haar diversiteit centraal. Je zult ontdekken wat voor een unieke rol de

Nederlanden hebben gespeeld in de Europese muziekgeschiedenis en reflecteren op de uitdagingen waarvoor (Nederlandse) muziekinstellingen zich vandaag de dag gesteld zien. In de cursus 'Early Music History' verdiep je je in een aantal casestudies, waaronder de *Roman de Fauvel*, een van de meest intrigerende

Pagina uit de *Roman de Fauvel* (Parijs, Bibliothèque nationale, f. fr. 146)

manuscripten uit de late middeleeuwen, waarin achter de cryptisch aandoende poëzie en complexe muziek een scherpe politieke satire blijkt schuil te gaan. In de cursus 'Muziekanalyse' bouw je voort op de muziekanalytische vaardigheden die je in de basispakketten hebt opgedaan en ontdek je op welke wijzen componisten na Bach de muzikale taal hebben doorontwikkeld en/of nieuwe wegen zijn ingeslagen. In de laatste cursus van het verdiepingspakket, 'Modern Music History', ligt het accent niet meer op theoretisch-analytische casestudies van negentiende- en twintigste-eeuwse muziek, maar wordt muziek bestudeerd door de lens van verschillende kunstbewegingen die het cultureel landschap van deze eeuwen vanuit transnationaal en transhistorisch opzicht bepaald hebben. Studenten oefenen met het beschrijven van de manieren waarop twintigste-eeuwse muziek verstrengeld was met historische, sociale, en politieke kwesties.

WAT KUN JE NA AFRONDING VAN DIT PAKKET?

Het verdiepingspakket geeft een basis waar je verder – mits je aan de facultaire ingangseisen voldoet – op kunt bouwen in zowel de éénjarige master Applied Musicology als de tweejarige researchmaster Musicology. Mastercursussen als ‘Musical Encounters and Confrontations: Postcolonial Perspectives on Music, 1600-Present’ en (in de researchmaster) ‘Singing of Heaven and Earth’ geven de mogelijkheid tot specialisatie of verbreding van de kennis die je hebt opgedaan in cursussen als ‘Modern Music History’, ‘Muziekanalyse’ en ‘Early Music History’. Ook de kennis van theorieën en methodes die je in een cursus als ‘Nederlandse muziekcultuur’ hebt opgedaan kan van pas komen in mastercursussen die gericht zijn op meer cultureel onderzoek, zoals ‘Musical Encounters’ en (in de researchmaster) ‘Cultural Institutions’ en ‘Digital Music Cultures’.

Met de kennis en vaardigheden die je in het verdiepingspakket Historische muziekwetenschap opdoet, kun je je via de research master ‘Musicology’ verder bekwamen in muziekwetenschappelijk onderzoek of kun je aan de slag bij instellingen en organisaties in de media- en cultuursector die vraag hebben naar muziekhistorisch expertise (bijvoorbeeld de Organisatie Oude Muziek). In combinatie met de minor Kunstbeleid en -management en/of gevolgd door de master Applied Musicology bereidt het pakket je tevens voor op een consulterende, management-, of marketingfunctie binnen de media- en cultuursector. Omdat je veel leert over muziek uit verschillende tijdvakken, bereidt dit pakket je ook voor op het werkveld van redacteur bij allerhande muziekinstellingen (alumni van deze verdiepingspakket werken nu bijvoorbeeld bij NPO radio 4 en Classic FM).

WAT KOMT ER NIET AAN BOD?

Het verdiepingspakket is sterk interdisciplinair van karakter. Zo zal in de colleges geregeld naar sociologische theorieën worden verwezen om de relatie tussen muziek/cultuur en samenleving inzichtelijk te maken. Dit betekent echter niet dat je in het pakket leert om kwantitatief sociologisch

onderzoek te doen. Je kunt je deze vaardigheid echter wel eigen maken middels het minorpakket Kunst, beleid en maatschappij.

HOE HAAL JE ZELF NOG MEER UIT JE VERDIEPINGSPAKKET?

Voor een goed begrip van de stof is het van essentieel belang dat je je niet beperkt tot het beluisteren van de muziek die in de colleges wordt besproken. Als bepaalde thematiek je bijzonder aanspreekt, ga dan op zoek naar meer literatuur over deze thematiek. Wellicht licht hier een potentieel onderwerp voor je eindwerkstuk.

MEER INFORMATIE?

Wil je meer weten over het verdiepingspakket Historische muziekwetenschap? Neem dan contact op met dr. Ruxandra Marinescu (r.c.i.marinescu@uu.nl).